

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปรสติกการสื่อสารในการแสดงตลกจากสื่อวีซีดี ของวงโปงลางสะออน” เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาตัวปรสติกการสื่อสาร ในสื่อวีซีดี โดยเลือกหน่วยวิเคราะห์คือ บันทึกการแสดงสดของวงโปงลางสะออนจำนวน 3 ตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากการเข้าร่วมชมและสังเกตการณ์ในการแสดงสด คอนเสิร์ตของโปงลางสะออน ครั้งที่ 4 ในวันที่ 18 ตุลาคม 2551 และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัว ผู้ส่งสาร คือศิลปินวงโปงลางสะออน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆมาประกอบในการวิเคราะห์เรื่องปรสติก การสื่อสารในการแสดงตลก โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ตามขั้นตอนดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลจากวีซีดีบันทึกการแสดงสด

ข้อมูลทั้งหมดที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ คือ บันทึกการแสดงสดของโปงลางสะออนจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

- 1.1 บันทึกการแสดงสด “คอนเสิร์ตโปงลางสะออน ไลฟ์อินบางกอก” ทำการแสดงเมื่อวันที่ 20-21 สิงหาคม 2548 ความยาว 3 ชั่วโมง 15 นาที
- 1.2 บันทึกการแสดงสด “คอนเสิร์ตโปงลางสะออน เดอะ โชว์ มาส โก สะออน” ทำการแสดง เมื่อวันที่ 27-28 ตุลาคม 2549 ความยาว 3 ชั่วโมง 10 นาที
- 1.3 บันทึกการแสดงสด “คอนเสิร์ต 2007 โปงลางสะออน ตอน อะเมซิ่งไทยแลนด์” ทำการแสดงเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2550 ความยาว 2 ชั่วโมง 33 นาที

2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรสติกการ สื่อสาร โดยสามารถรวบรวมได้จากหอสมุดกลาง หอสมุดคณะนิเทศศาสตร์ หอสมุดคณะอักษร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตลอดจนบทความวิจัยทาง อินเทอร์เน็ต และหนังสือที่ได้รับจากอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้จะทำการถอดสคริปต์จากบันทึก การแสดงสดของวงโปงลางสะออน จำนวนทั้งหมด 3 เทป เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการวิเคราะห์

3. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ศิลปินหลักและศิลปินสมทบของวงโปงลางสะออน เพื่อตอบคำถามที่สอดคล้องกับปัญหานำวิจัย เช่น มูลเหตุของการใช้เสียงแบบต่างๆ การแสดงกิริยาท่าทาง และการแต่งกาย โดยสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

1. นายสมพงษ์ คุณาประดม หรือ "อืด โปงลางสะออน" หัวหน้าวงโปงลางสะออน และผู้ควบคุมการผลิตคอนเสิร์ตโปงลางสะออน

ผู้ก่อตั้งวงโปงลางสะออน ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ฝึกเล่นเครื่องดนตรีทั้งไทยและอีสานตั้งแต่เรียน ม.4 ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดกาฬสินธุ์ศึกษาจนจบอนุปริญญา และย้ายเข้ามาศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีที่กรุงเทพฯ ในปี 2543 จากนั้นทำการชักชวนรุ่นน้องที่รู้จักที่วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ นางสาวขวัญณา เรืองศรี และนางสาวดวงฤดี บุญบำรุง มาเล่นดนตรีและพอรำตามร้านอาหารเป็นเวลา 6 ปี จนได้รับการชักชวนจากคุณปุย คินสิทธิ์ รายการตีสิบให้มาออกรายการ ด้วยความสามารถในการแสดงดนตรีและศิลปวัฒนธรรมอีสาน ประกอบการแสดงตลกที่โดดเด่น จึงทำให้ประสบความสำเร็จ จนได้เข้าเป็นศิลปินสังกัดค่ายอาร์สยามในเครือบริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน)

2. นางสาวขวัญณา เรืองศรี หรือ "ลาล่า โปงลางสะออน" นักแสดงหลัก

จบการศึกษาระดับมัธยมจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดกาฬสินธุ์ และเข้าศึกษาต่อปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์ ชื่นชอบการร้อง การเต้นและนาฏศิลป์มาตั้งแต่สมัยเด็กๆ โดยในช่วงท้ายของการเรียนระดับปริญญาตรีได้รับการชักชวนจากนายสมพงษ์ คุณาประดม หรือ "อืด โปงลางสะออน" ให้มาร่วมรำโชว์ตามร้านอาหารเพื่อหารายได้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวงโปงลางสะออน

3. นางสาวดวงฤดี บุญบำรุง หรือ "ลู่อู โปงลางสะออน" นักแสดงหลัก

จบการศึกษานุปริญญาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดกาฬสินธุ์ และเข้ามาศึกษาต่อที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คลองหก เมื่อปี 2544 หลังจบการศึกษาได้ไปเป็นอาจารย์พิเศษสอนนาฏศิลป์ที่โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยเพชรบูรณ์ 1 ปี หลังจากนั้นเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ทำงานสังกัดหน่วยงานของกรุงเทพมหานครฝ่ายงานดนตรีไทย และได้แสดงรำพื้นเมืองโปงลางตามร้านอาหารตอนกลางคืนควบคู่กันไปด้วย โดยได้รับการชักชวนจากนายสมพงษ์ คุณาประดม หรือ "อืด โปงลางสะออน" ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวง

ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลนั้น เนื่องจากช่วงทำการวิจัย ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพนักงานในเครือบริษัทอาร์เอส จำกัด (มหาชน) ดังนั้นจึงได้ติดต่อขอสัมภาษณ์อืด ผ่านทางคุณธนรัฐ อนันตโสภานิจิตร พนักงานอาวุโสฝ่ายการตลาด บริษัทอาร์สยาม จำกัด ให้ช่วยเป็นผู้ประสานงาน

โดยนำเสนอจดหมายขออนุญาตและรายละเอียดประเด็นการสัมภาษณ์ให้กับอีด โปงกลางสะออน โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของการขอสัมภาษณ์ คือประมาณ เดือนกันยายน 2551 นั้น อีดและวงโปงกลางสะออน มีคิวในการแสดงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ ได้รับคัดเลือกจาก ททท. ให้เป็นพรีเซ็นเตอร์ในโครงการ “เที่ยวไทยครีกครีน เศรษฐกิจไทยคึกคัก” จึงต้องตระเวนตามต่างจังหวัด เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์โฆษณาและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับ ททท. ทำให้มีการเลื่อนนัดอยู่เสมอ แต่ในที่สุด ในวันที่ 9 ธันวาคม 2551 อีด ลาล่า และลู่อู ได้สละเวลาให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ ณ ห้องประชุมกลาง บริษัท อาร์ สยาม จำกัด โดยได้รับความร่วมมือ เป็นอย่างดี ตลอดการให้ข้อมูล

นอกจากนี้คุณธนรัฐ อนันตโสภานจิตร ยังกรุณาให้บัตรชมคอนเสิร์ตโปงกลางสะออนครั้งที่ 4 ตอนวีอาร์เดอะเวิลด์ กับผู้วิจัยและเพื่อนปริญญาโทจำนวน 4 ใบ เพื่อเข้าร่วมชมและสังเกตการณ์ ในการแสดงสด ที่โรงละครสยามนิรมิตในวันที่ 18 ตุลาคม 2551 อีกด้วย

4. นายอภิชาติ กาญจนวิจิตร ผู้จัดการฝ่ายผลิตบริษัทอาร์ สยาม จำกัด

พนักงานผู้ควบคุมการผลิตและการตัดต่อวีซีดีบันทึกการแสดงสดของโปงกลางสะออนทั้ง 3 ชุด

ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยทำงานอยู่ในเครือบริษัทอาร์เอส จำกัด (มหาชน) ดังนั้น ในการสัมภาษณ์ จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในฐานะเพื่อนร่วมงาน โดยคุณอภิชาติ ยินดีตอบคำถามต่างๆให้ผู้วิจัยตลอดการทำงานวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลประเภทวีซีดี

ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากบันทึกการแสดงสดจากสื่อวีซีดีทั้ง 3 ครั้ง โดยแบ่ง ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการถอดเทปของการแสดงทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 เลือกข้อมูลช่วงที่สร้างความตลกขบขันและพิสูจน์ข้อมูลตามแนวคิดเรื่อง อารมณ์ขันและการแสดงตลก โดยทำเป็นไฟล์ CD แนบท้ายงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์หาปรสิติกการสื่อสารโดยแนวคิดและทฤษฎีที่ตั้งไว้ใน บทที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 ทำการตัดต่อไฟล์เสียงและภาพที่ตรงกับช่วงข้อมูลที่พบปรสิติก แนบกับเขียน การพรรณนาข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 นำทั้งหมดมาประกอบกันเพื่อวิเคราะห์หาปรสิติกที่อยู่ในระดับเนื้อหากการแสดง และระดับการนำเสนอวีซีดี

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์หัวหน้าวง นักแสดงนำ ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตวีซีดีบันทึกการแสดงคอนเสิร์ต นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์การแสดงคอนเสิร์ตใหญ่ของโปงลางสะออนตอนวีอาร์เดอะเวิลด์ ในวันที่ 18 ตุลาคม 2551 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสนับสนุนการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ของผู้วิจัย โดยประเด็นที่ทำการสัมภาษณ์ ได้แก่

1. นักแสดงหลัก

- ที่มาของบุคลิกนักแสดง
- การเลือกเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย
- ที่มาของมุขตลกและเหตุผลที่ใช้
- วิธีการแสดงตลกในแบบของโปงลางสะออน
- การเลือกใช้โทนเสียง และท่วงทำนองของเสียงในการแสดงตลก
- วิธีการใช้อวัจนภาษาในลักษณะต่างๆ เพื่อสื่อสารความตลก
- ความสัมพันธ์ระหว่างการเปล่งเสียงและการใช้อวัจนภาษาในลักษณะต่างๆ

2. พนักงานผู้ควบคุมการผลิตและการตัดต่อวีซีดี

- สาเหตุที่เลือกสื่อวีซีดีในการถ่ายทอดการแสดงของโปงลางสะออน
- เนื้อหาที่เพิ่มเติมลงบนสื่อวีซีดีและเนื้อหาที่ตัดทอนออก
- เหตุผลที่เพิ่มหรือตัดทอนเนื้อหาดังกล่าว
- วิธีการเลือกภาพและเสียง และเหตุผลที่เลือกภาพและเสียงนั้นๆ
- วิธีการใช้มุกล้อในการสื่อความหมายในวีซีดี
- ภาพ และมุกมุกล้อมีผลอย่างไรต่อการสื่อสารความตลก

เมื่อได้ข้อมูลจากวีซีดี และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยจะนำทั้งหมดมาประกอบกันเพื่อวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหานำวิจัยต่อไป

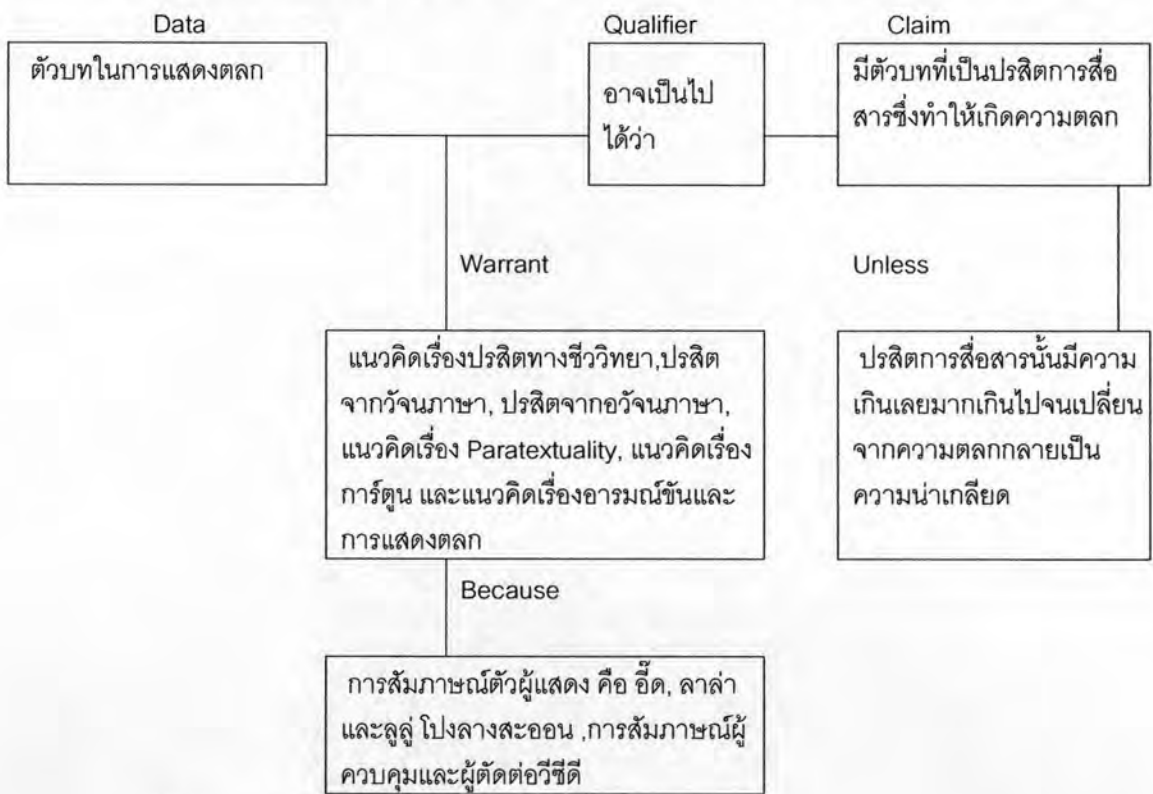
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักวิธีการโต้แย้งแสดงเหตุผลของ Stephen Toulmin ในการสรุปข้อมูลอย่างเป็นหลักเกณฑ์ เนื่องจากวิธีการของ Stephen Toulmin ได้กล่าวถึงหลักในการใช้เหตุผล เพื่อสรุปหาข้อเท็จจริง โดยกล่าวว่า ในการที่จะนำข้อมูล (Data) ที่มีอยู่ มากล่าวอ้าง (Claim) เป็นข้อสรุปนั้น จำต้องมีหลักการแนวคิด ทฤษฎีเพื่อชี้แสดงเหตุผลของข้อสรุป (Warrant) เพื่อสนับสนุนข้ออ้างนั้น อย่างมีหลักการ นอกจากนี้หากมีเหตุผลที่ใช้สนับสนุนแนวคิดหรือทฤษฎี (Because) ก็สามารถเพิ่มเติมในการอธิบายเพื่อทำให้การสรุปข้อมูลมีน้ำหนักมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันการสรุป

ข้อมูลที่มีอคติ (Subjective) เกินไป ดังนั้นหากมีข้อยกเว้นบางประการ ที่ทำให้ข้อสรุปนั้นไม่เป็นจริง ผู้วิจัยจำเป็นต้องชี้แจงข้อยกเว้น (Unless) นั้น ในการสรุปข้อมูลด้วย

สำหรับการวิเคราะห์เรื่องปรสติดการสื่อสารในการแสดงตลกจากสื่อวีซีดีของผู้วิจัยนั้น เมื่อเทียบกับหลักการโต้แย้งแสดงเหตุผลของ Stephen Toulmin จะสามารถอธิบายได้คือ ในส่วนของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นั้น ในงานวิจัยนี้ ก็ดัวบทในการแสดงตลก ซึ่งอาจตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่า มีดัวบทบางตัวที่มีลักษณะเป็นปรสติดการสื่อสาร โดยผู้วิจัยจะใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรสติดทางชีววิทยา ปรสติดภาษา ปรสติดจากอวัจนภาษา แนวคิดเรื่อง Paratextuality, แนวคิดเรื่องการ์ตูน และแนวคิดเรื่องอารมณ์ขันและการแสดงตลกซึ่งได้นำเสนอในบทที่ 2 มาประกอบกันในการอธิบาย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือนักแสดง และผู้ควบคุมการผลิตวีซีดีของวงโปงลางสะออน เพื่อใช้เป็นข้อสนับสนุนข้อสันนิษฐานของผู้วิจัย ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ จะทำให้ข้อสรุปที่ได้ มีความน่าเชื่อถือ โดยสามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

- Data คือ ข้อมูลที่ได้มา
- Claim คือ ข้อสรุปที่ได้จากการตั้งสมมติฐาน
- Warrant คือ หลักการแนวคิด ทฤษฎี เพื่อชี้แจงแสดงเหตุผลของข้อสรุป
- Because คือ ข้อสนับสนุน Warrant
- Unless คือ ข้อยกเว้นที่เป็นเหตุผลที่ป้องกันข้อสรุป

แผนภาพที่ 1.1 การเทียบเคียงวิธีการสรุปข้อสันนิษฐานด้วยวิธีโต้แย้งแสดงเหตุผลของ Toulmin

6. การนำเสนอข้อมูล

การจัดระเบียบของข้อมูล เพื่อใช้ในการนำเสนองานวิจัยเรื่อง "ปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากสื่อวีซีดีบันทึกการแสดงสดของวงโปงลางสะออน" ผู้วิจัยจะใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัยโดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ด้วยการบรรยายข้อมูลที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ จากขั้นตอนต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยรวบรวมประเด็นที่เด่นชัด และมีเหตุผลที่มีน้ำหนักมาอธิบาย ประกอบการวิเคราะห์ของผู้วิจัย โดยอ้างอิงถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสรุปผลและอภิปรายความรู้ที่พบทั้งหมด โดยจะจัดเรียงตามปัญหาคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังนี้

6.1 นำเสนอรายละเอียดการแสดงตลกของโปงลางสะออนไว้ในบทที่ 4

6.2 นำเสนอการวิเคราะห์ปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากวีซีดีชุด โลพี อิน บางกอก ในบทที่ 5

6.3 นำเสนอการวิเคราะห์ปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากวีซีดีชุด เดอะไชว์ มาสโกสะออน ในบทที่ 6

6.4 นำเสนอการวิเคราะห์ปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากวีซีดีชุด อะเมซิ่งไทยแลนด์ ในบทที่ 7

6.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์เรื่องปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกผ่านสื่อวีซีดีไว้ในบทที่ 8

6.6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่างๆ ไว้ในบทที่ 9

จากระเบียบวิธีวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการศึกษาปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากวีซีดีของโปงลางสะออนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) จากการถอดเทปการแสดงอย่างละเอียดและแนบไฟล์ภาพและเสียงเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปรสิตที่ปรากฏอยู่ในตัวบทได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักแสดงหลักวงโปงลางสะออน คือ อี๊ด ลาล่า ลูลู่ และผู้ควบคุมการผลิตวีซีดี เพราะเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแสดงและการผลิตวีซีดีของวงโปงลางสะออน อีกทั้งยังได้เข้าชมการแสดงสดบนเวทีของวงโปงลางสะออน จึงทำให้ข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้นั้นมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ในช่วงที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยทำงานอยู่ในบริษัท อาร์ เอส จำกัด (มหาชน) จึงได้รับความเอื้อเฟื้อในการให้ข้อมูลในการทำวิจัยเป็นอย่างดียิ่งตลอดการเก็บข้อมูล ดังนั้นด้วยระเบียบวิธีวิจัยที่ได้ตั้งไว้ทั้งหมดนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลอย่างครบถ้วน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปรสิตการสื่อสารในการแสดงตลกจากสื่อวีซีดีบันทึกการแสดงสดของวงโปงลางสะออนได้เป็นอย่างดี